

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

145. An Sacerdos celebrans Missam cum voluntaria distractione peccet mortaliter? Sed maior difficultas est, si Sacerdos cum voluntaria distractione recitat Canonem. Et an Sacerdos Religiosus possit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

interpretes sic verterint, sed Orationes pro Defunctis, quibus Cathecumini poterant interesse, vt alij melius verterunt. Ad secundum Respondetur: In Parasceue fit participatio Sacrificij pridie oblati, reatè proinde ad altare, vt ad Dei mensam, & à Sacerdote Sacris induto, vt consummante Sacrificium. Ad tertium respondetur, Guidonis auctoritatem nullam esse, aliis Romanis, neque Manualium illorum, cum à priuatis sint composita, & non sint approbata ab Episcopis. Hucusque Mercerus; cui adde Syluium in 2. part. quæst. 83. art. 2. q. 2. quem citat, & sequitur Thomas Hurtado in var. tom. 1. tract. 2. cap. 7. res. 28. à n. 3. 12. & n. 3. 16. sic ait: Ego vero dico, quod licet ex natura rei, aut ex lege non sit illicita Missa hæc, & sic permitti debeat in illis Ecclesiis vbi viger consuetudo illam dicendi, dummodo non fiat ex superstitione aliqua; tamen in illis Prouincijs vbi non est consuetudo quod Sacerdos sacris vestibus indutus, sicut cum sacrificium est celebraturus, ad Altare accedat, vt Missam siccam dicat, existimo grauius peccare, & ab Ordinario puniendum, quia rem consuetam inducit contra morem Patriæ, & quæ potest esse ansa quod innocentes scandalizentur; sacræ enim vestes Sacerdotales ex Ecclesiæ institutione solum ordinatæ sunt ad sacrificium perficiendum, quo cessante illis vtendum non est in altari coram populo, nisi, vt dixi, consuetudo inuexit. Et paulò post n. 3. 20. subdit, quod vbi non est consuetudo dicendi tales Missas siccas, nullatenus sunt introducendæ, aut dicendæ: Vbi autem est consuetudo, permitti possunt. Hæc enim facit, quod omnia ista, in eo sensu simulato non accipiuntur, & sint potius fidelium solatia, quam Dei, & Christi irrationes.

2. Sed his non obstantibus, non desunt Auctores Missas siccas non damnantes; quos citat & sequitur amicissimus & doctus P. Lezana in summa to. 4. verb. Missa, n. 56. vbi sic ait: Quamuis dixerim ex communi sententia non licere propter quamcumque necessitatem celebrare supra mare, seu flumen in nauis; propter periculum effusionis sanguinis ex motu nauis, id tamen intelligitur loquendo de Missa communi, & ordinaria, quæ fit cum consecratione Corporis, & Sanguinis Christi, non tamen de Missa, vulgò, Sicca, appellata, in qua Introitus, Epistola, Euangelium, & aliæ Orationes, consecratione prætermissa, dicuntur, pro vt habetur in nostro Ceremoniali lib. 2. Rubrica 55. & docent Hentiquez lib. 6. de Missa cap. 27. n. 3. Fagundez de primo Eccles. precepto, lib. 3. cap. 10. n. 14. ex Azorio tom. 1. instit. mor. lib. 7. c. 7. q. 6. Quomodo autem ea dici possit siue in mari, siue in terra, lege Hentiq. d. cap. 27. & Portellum in Responson. p. 3. casu 26. Id quoque habetur loco relato ex nostro Ceremoniali, vbi etiam in fine illius Rubricæ sic dicitur: Hoc etiam modo sicca coram infirmis dici poterit, si pro deuotione illam audire volunt, cum Missa cum consecratione in eorum domibus non celebrari sinatur. Hucusque P. Lezana. Sed ego, vt verum fatear sententiæ P. Hurtado magis adhæreo, nempe, vsum Missarum siccarum non esse illicitum, vbi solitum est illas sic dici; secus autem vbi talis consuetudo non adesset.

3. Verùm hic obiter nota, dictum Hurtadum vbi sup. n. 3. 04. nominatim contra me docere, quod in Ecclesijs Regularium relinquere Missam cantatam diebus festiuis, sit peccatum mortale. Sed Ego iterum quicquid ipse asserat, non recedo à sententia quam olim docui, & quam me citato tenet Pellizarius in man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 9. n. 30. & me citato Petrus Crescentius in Præs. Rom. lib. 3. n. 63. & me citato Leander de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 5. q. 11.

Sup. hoc supra in fine Resol. 87. à veris Notandum est. & in Resol. 86. & 87.

An relinquere Missam solemnem, aut maiorem in nostris Conuentibus in dominicis, ac alijs festis, sit peccatum mortale? Affirmaret Peregrinus, si quidem hoc ipsum affirmat loquendo de omissione Missæ solemnis in suis Ecclesijs, vt refert Diana. Sed longe probabilius, imò certissimè respondeo, non esse peccatum mortale, imò nec veniale, scilicet scandaloso, aut alia circumstantia. Quia, vt ait Gaucantus tom. 1. p. 3. iii. 11. n. 4. Ecclesiæ Regulares tenentur ad Missam in Choro ex vi regulæ tantum, & consuetudinis, nec constitutionis interpretantis regulam: sed nec Regula nostra, nec Constitutiones, aut consuetudo obligat nos ad peccatum, nec dum veniale, saltem in hac parte: Ergo. Ita Leander; quibus adde Peyrinum in privileg. Minim. tom. 3. cap. 1. n. 10. & Marcum Vidalem in Arca Theolog. mor. tit. de Horis Canonicis, disp. 1. n. 34. Vnde ex dictis patet responsio ad argumentum, quod contra me facit Hurtados; nego enim adesse consuetudinem obligatoriam ad culpam mortalem, vt Regulares dicant Missam solemnem singulis quoque diebus Dominicis in Choro, saltem in mea Religione, vt adesse consuetudo obligatoria ad mortale, quod Clerici professi perfoluant extra Chorum Horas Canonicas.

4. Et tandem nota, dictum Hurtadum vbi supra cap. 6. res. 22. n. 236. nominatim contra me docere, quod Episcopus possit in aliena Diocesi celebrare Missam solemnem cum Pontificijs patrimonis. Sed contra Hurtadum, me deseras negationem tenentiam tenere, quam præter Doctores à me alibi adductos tener me citato Squillante de priuileg. Episc. p. 1. cap. 3. n. 4. vbi testatur de praxi omnium Episcoporum. Idem etiam docet Sanchez in Opus. 10. lib. 7. cap. 1. dub. 50. n. 2. Baunius in Theol. mor. d. 1. tom. 2. n. 8. q. 18. Lessius in 3. p. D. Thom. c. 2. de suspensionibus, n. 2. Et vide etiam P. Theaurum in Praxi part. 2. c. 4. n. 3.

RESOL. CXLV.

An Sacerdos celebrans Missam cum voluntaria distractione peccet mortaliter? Sed maior difficultas est, si Sacerdos cum voluntaria distractione recitat Canonem. Et an Sacerdos Religiosus possit extra Conuentum Missam dicere, quas tenetur soluere ipsentet Conuentum et postea in ipso Conuentu resarcire? Ex p. 1. tract. 7. & Misc. 7. Res. 11.

§. 1. Affirmatiuè respondent Doctores, asserentes in recitatione horarum esse necessariam internam attentionem. Sed negant Doctores, qui tale præceptum in recitandis horis Canonicis non agnoscunt. Sed maior difficultas est, si Sacerdos cum voluntaria distractione recitat Canonem. Nouissimus Pater Tamburinus opus. de sacr. Miss. lib. 2. cap. 2. n. 8. & 9. asserit, quod distractus voluntariè, in his Missæ partibus, quæ ad Canonem non pertinent, si eas recitet, operetur etiam cum celebrat ex præcepto non deo dicere eum peccare mortaliter. Ratio est, quia hæc Missæ partes non excedunt rationem rationis ad Deum. Cum igitur probabile sit (vt modò vidimus) recitare orationes de præcepto cum voluntaria distractione non esse mortale, probabile etiam est in casu nostro, quod si per notabile tempus voluntariè distractus eas Missæ partes, quæ Canonem continent, recitet, seu peragat, peccabit mortaliter, siue Missa celebretur de præcepto, siue de festo. Ratio, quæ me ad id mouet, est discrimen, quod intercedit inter Missæ sacrificium, & cæteras orationes. Hæc enim sunt meræ allocutiones ad Deum.

RESOL. CXLVI.

An de Missa sit argumentandum, ac de Horarum canonicarum recitatione? Ex part. 11. tract. 1. & Misc. 1. Resol. 10.

at Missa est in super sacrificium, hoc est actus Religionis excellentissimus, quo profitemur Deum summè venerari, vt supra suo loco notauimus. Videtur autem mihi grauis esse irreuerentia, quod quis dum proficitur Deum summè per suam actionem venerari, cum illo irreuerenter per voluntariam distractionem se gerat, & in tanto ministerio, de quo tremunt Angelorum Ordines, omnia alia cogitare velit, quàm mente attendere ad quod operatur. Adde & morale periculum aliquid graue omittendi, vel non tite operandi, &c. non audeo dicere eum peccare mortaliter, secus autem si voluntariè Canonem recitaret.

2. At ego his diebus interrogatus de hoc casu à quodam Religioso, negatiuè respondi, & nunc inuenio nostram sententiam docere sapientissimum, & amicissimum Patrem Franciscum Bardi in suis eruditis questionibus moralibus nouissimè editis ad communem utilitatem totius Reipublice literariæ; sic itaque asserit lib. 8. g. 6. n. 8. Quæ dicta sunt de attentione debita in recitandis horis, intelligi etiam debent in recitandis aliis precibus, in audiendo sacro, & in iplo conficiendo, quamvis quidam recentior discrimen agnoscat, dicatque grauius peccare Sacerdotem, si tempore notabili partem canonis voluntariè distractus recitet, discrimen autem ex nullo alio capite colligit, nisi ex eo quòd reliquæ orationes sunt meræ allocutiones ad Deum, Missa verò est sacrificium, quo Deum ipsum veneramus, proinde grauis videtur irreuerentia, quòd quando quis proficitur per suam actionem Deum colere, irreuerenter se gerat.

3. Contra hunc recentiore vtgeri poterit, nam vtroque modo Deus colitur, nempe & orationibus, & sacrificio; proinde in vtroque irreuerentia debet existimari grauis, vel leuis, & ad summum, quamuis demus distractionem voluntariam in actione sacrificij esse maiorem, possit quis dicere esse maiorem in tra latitudinem peccati venialis, & superesset ipsi recentiori ostendendum, maioritatem hanc pertinere ad culpam lethalem, quòd tamen non probat neque ratione, neque autoritate, nam legi neminem, qui tale ponat discrimen; Authores enim qui dicunt esse grauem culpam se distrare voluntariè in recitandis horis Canonicis, hoc ipsum sustinent de auditione & celebratione, quando saltem est de præcepto; addo etiam, quòd in Canone preces etiam continentur; proinde discrimen quòd recentior ille putat interuenire, est omnino rejiciendum.

4. Sed si hic obiter quæras, potest ne Sacerdos Religiosus extra Conuentum Missas dicere, quas tenetur soluere ipsemet Conuentus, & postea in ipso Conuentu refarcire? Respondet Villalob. non posse absque licentia Prælati, & notitia, quia iudicat hoc assimilari Missis dictis pro futuris intentionibus; sed meo iudicio videtur absolute hoc negari non posse, quia si licet secundum prædictum patrem Missas soluere pro aliquo illo ignorante, ad quas tenetur soluendas, cur si conuentus debitor est circa determinatas Missas, non poterit quis pro illis soluere, & postea refarcire? dicendum ergo hoc non esse illicitum dummodo duo obseruentur, Primum, vt Missa dicatur semper cognita primò obligatione, & debito circa determinatas Missas: Secundò, vt ne dissipentur pro aliquo accidenti aliquæ ex Missis, quas tenentur dicere siue conuentus siue Religiosus particularis. Et hæc omnia docet Ioannes de Soria in epilogo summarum part. 2. tract. 1. scil. 5. disp. 2. §. circa applicacionem.

§. 1. CAsus non inuenitur apud plurimos, & de illo sic asatur Caramuel in Theol. fundamentali fundam. 43. §. 46. n. 1125. Consequentia doctrinæ postulare videtur, vt ex officio diuino ad Missæ lectionem veniamus.

2. Inquiro igitur, Annè de celebratione sacri, sicut de lectione horarum erit philosophandum?

3. Vt melius intelligas dubium, adnotato, multa probabiliter de Officio diuino teneri, quæ debent ad Missam extendi.

4. Primò enim potest aliquis satisfaciendi Officio diuino quacumque hora teneri.

5. Secundò potest illud iterum iterumq; recitare.

6. Tertio potest quis matutinas (aut alias horas) subiudicere? Itaut post mediam primi nocturni partem negotiis aliis satisfaciatur, & tandem reliquos psalmos legat.

7. Quarto potest ordinem psalmodum & lectionum inuicere; in quibus omnibus, aut nullum aut veniale committitur, si hæc omnia fiant sine rationabili causa. Hinc veniens ad Missam.

8. Quarto primò. An possit aliquis Missam dicere quacumque hora; hoc est an possit illam quis legere ante auroram, aut post meridiem? Et si non possit, cur non possit dicatur? si ad præceptum recurritur non videtur sufficere; Nam Diana docet part. 7. tr. 11. resol. 12. dari præceptum indicens officij Canonici partes talibus horis dici, & tamen affirmat eum, qui non seruat has horas, peccare tantummodo venialiter: Ergo si consequentiam teneas, debebis dicere, eum qui vespere celebraret, peccare venialiter, aut disparitatem ob oculos ponere.

9. Quarto secundò, cur non possis bis, aut ter eadè die celebrare: si ob reuerentiam mysterij te non posse illud dicas; quid si celebrando pluries maiorem reuerentiam haberes? Cur non poteris etiam eadem die pluries communicare? Quis finis ab Ecclesia intenditur, quo non deficiat interdum in communi, & frequentissime in aliquo particulari? an saltem in tali casu possit aliquis sequi probabilem illam sententiã, quæ docet cessare legis obligationem in particulari, eum cessat totus legis finis in eodem particulari?

10. Quarto tertio; An qui celebrat, possit legere vsque ad Canonem & postea denudare se, & ite ad sua negotia, & post aliquas horas reuertii, & Missam absoluerè?

11. Quarto quarto: An possit quis in Missa ordinem orationum inuicere sine mortali, Missamque Epistola, & Euangelio claudere?

12. Quarto quinto: An sit probabilis illa sententia, quæ docet, posse horas Canonicas lingua quacumque recitari, & si probabilis sit. An idem de Missa dici debeat? Et si hoc non, in quo consistat decisionis disparitas? Hucusque Caramuel.

13. Sed ego prorsus puto non esse philosophandum de Missa ac de horis Canonicis, nam alioquin possit quis dicere, horæ Canonicæ possunt dici in latinis, ergo licitum erit in latinis celebrare Missam, quis bene potus, & cibus onustus potest dicere horas Canonicas, ergo & sic etiam poterit celebrare Missam.

14. Licitum est persoluere horas Canonicas sedendo, & cooperto capite, ergo licitum erit eodem modo Missam dicere Licitum est persoluere officium verbi gratia in vltima hora ante mediam noctem, & postea transacta media nocte statim dicere Matutinum,

Que nunc inuenitur in tom. 3. tr. 6. Ref. 72. & in aliis eius primæ not.

Sup hoc pro Missa infra in §. vlt. huius Ref. & in alio vers. eius not.